

LUISA VON KAMECKE

HVĚZDY ROMÁN
NAD STATKEM
FALKENSEE
RODINNÁ SÁGA

HVĚZDY
NAD STATKEM
FALKENSEE

Copyright © 2021 by Bastei Lübbe AG, Köln

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Štěpánka Syrová, 2023

Cover © Birgit Gitschier, 2023

© DOBROVSKÝ s. r. o., 2023

ISBN 978-80-277-3655-3 (pdf)

Luisa von Kamecke

HVĚZDY
NAD STATKEM
FALKENSEE

ZÁPADOPRUSKÁ SÁGA

přeložila Štěpánka Syrová

*Věnováno mým západopruským předkům
z Conradswalde u Bischofswerderu – v první řadě
babičce Hedwig, dále praradě Millie, tetě Friedchen
a samozřejmě opět mé nejmilejší mamince.*

*Děkuji vám z celého srdce za vzpomínky,
které jste se mnou sdílely.*

1. kapitola

Isabela
Statek Falkensee, Západní Prusko,
červen 1924

Isabela byla trochu zadýchaná z toho, jak sbíhala venkovní schodiště před vchodem do panského domu. Spěchala, protože se zdržela ve svém pokoji hledáním nového hedvábného šálu. Od světlých kamenných schodů se odráželo ranní slunce, takže si musela rukou zastínit oči. Pod schodištěm se rýsovala postava jejího nevlastního otce. Viděla jen její stín na pozadí kruhového záhonu zářivě pestrých letních květin. Otec už pod schody přistavil svůj vůz opel 10/30, vedle kterého teď stál a čekal.

„Promiň, tatínku.“ Vtiskla mu na tvář polibek a spěšně se usadila na místo spolujezdce.

Konrád von Sandtberg si něco zamumlal pod vousy, ale když usedal za volant, už se usmíval. Na Isabelu se téměř nikdy nezlobil, a když už byl rozladěný, k jeho obměkčení jí stačil jeden nevinný pohled a zkroušený úsměv. Isabela se to naučila od své matky už jako malá holčička.

„Musíme toho v Bischofswerderu hodně zařídit?“ zjišťovala ve-sele, zatímco Konrád vyrážel po široké příjezdové cestě vysypané štěrkem.

„Hnojivo,“ odpověděl její otčím. „Potřebujeme hlavně dobré hnojivo.“

Přestože se ho ptala, odpověď už poslouchala jenom na půl ucha. Pohlédla zpátky na zámek, který v slunci zářil jako bělostný sníh.

Vypadalo to, jako by na ni dlouhé řady dokonale lesknoucích se oken dvoupatrové budovy mrkaly. Na malý balkón nad vchodem právě vešla Sabina, jedna z pokojských, a protřepávala polštář.

„A taky mám jednání o prodeji úrody v obchodě s obilím,“ pokračoval otec. „Všechno je už celkem jasné, zbývá už jen dohodnout podrobnosti.“

„Hm, hm.“ Mezitím projeli kovanou bránou a odbočili na úzkou silnici. Okénky vozu Isabela sledovala, jak kolem ubíhá mírně zvlněná krajina, rozprostírající se až k horizontu. Ve vzdálenosti několika stovek metrů se jako světle modré oko třpytilo ve slunci malé jezero, v kterém se za horkých letních dnů od dětství koupala. V mírném vánku to vypadalo, jako by na ni větve olší a dubů vesele mávaly.

Isabela vnímala hřejivý pocit na hrudi. Jako pokaždé, když v automobilu nebo na koni projížděla mezi poli a lesy, jež patřily jejím rodičům. Statek Falkensee byl Isabeliným domovem – a pro ni zároveň i nejkrásnějším místem na světě. Uvědomovala si sice, že toho ze světa zatím ještě příliš neviděla, přesto by odsud nikam jinam nechtěla.

Proto byla ráda, že majetky Arthurových rodičů neležely nijak daleko od statku Falkensee. Pokud se s ní skutečně ožení, bude smět Isabela statek Falkensee často navštěvovat.

Ach, jak moc si přála, aby ji Arthur požádal o ruku. Kolikrát se spolu smáli a šprýmovali, když se setkali na slavnosti nebo večírku u známých... Posledně dokonce obdivoval její šaty a řekl jí, že má krásné ruce. Musel přece stejně jako ona cítit, že jsou určeni jeden pro druhého. Maminka to také stále opakovala a nikdy nezapomněla zmínit, že v celém kraji Viselských dolin není k máni lepší partie.

„Jaké záležitosti bys vlastně chtěla vyřídit, mé dítě?“ vyptával se otec. Konrád byl překvapený, když mu u snídani oznámila, že by ho chtěla do Bischofswerderu doprovázet. Doposud o jeho týdenní výlety do města nejevila zájem. Isabela však věděla, že každý čtvrtek

v Bischofswerderu vyřizují svoje obchody a nákupy téměř všichni velkostatkáři z okolí. A když všechno zařídí, scházejí se pánové pravidelně na posezení u piva, kde si sdělují novinky a probírají setbu a úrodu a všechno to, o čem muži běžně hovořívají.

Proto doufala, že by mohla v Bischofswerderu potkat Arthura, když tam dnes s otcem pojedje. Jako prvorozený syn, který měl brzy převzít rodinné majetky, byl Arthur již nyní zapojen do řízení statku Willinghausen. A protože Isabela měla vždy, když byla řeč o Arthurovi, pozorně nastražené uši, zaslechla, že nákupy a další nezbytné záležitosti ve městě většinou vyřizuje právě on.

Proto ji dnes ráno při probuzení napadlo, že by se mohlo jednat o skvělou příležitost, jak Arthura ještě jednou oslnit svým zjevem, šarmem a několika duchaplnými poznámkami. Okázalá oslava, kterou na statku Falkensee plánovala teta Charlotta u příležitosti výročí svatby, by pro Arthura byla skvělou příležitostí, aby jí v průběhu večera dal vytouženou nabídku k sňatku. Pochopitelně měl být jejím společníkem u stolu, měli spolu také tančit a jít se projít do parku, protože Isabela bude zajisté potřebovat na vzduch.

Při představě, že jí Arthur v jasmínem vonícím parku pod oblohou plnou hvězd vyzná lásku a sdělí jí, že by si ji rád odvedl jako svoji ženu na statek Willinghausen, šimralo Isabelu v břiše. Už se nemohla dočkat, až začne její život v roli manželky. Koneckonců to bylo něco, na co se už léta připravovala. Byl to jasný cíl, k němuž směřovaly starostlivé poučky její matky: sňatek se zámožným mužem.

Maminka ustaraně svařila čelo, když se doslechla o zasnoubení Dory von Bernsdorff se Siegfriedem von Sahlheim. Další syn z bohatého domu, který už nebyl jako kandidát k sňatku k máni. Bylo hloupé, že se v rodinách západopruské venkovské šlechty nabízelo tak málo synů, k tomu zámožných, kteří by pro Isabelu přicházeli v úvahu jako manželé.

„Jestli to s Arthurem von Willinghausen nevyjde,“ pronesla s hlubokým povzdechnutím Isabelina matka, „budeme se muset

rozhlédnout mezi bohatými obchodníky a dědici továren. To by sice nebylo zdaleka tak žádoucí jako hraběcí titul Willinghausenů, ale v první řadě jde o to, abys byla dobře zajištěná. Tím myslím velmi dobře. Tak se snaž, aby to s Arthurem von Willinghausen vyšlo!“

Isabelu nebylo třeba znovu výslovně upozorňovat, že sňatek s Arthurem je nanejvýš žádoucí. Už dávno do něj byla totiž zamilovaná! Samozřejmě se jí líbilo, že Arthur bydlí v honosném domě a že se jeho žena stane hraběnkou. Líbila se jí však také jeho vysoká postava se širokými rameny, husté světlé vlasy a pěkná tvář.

Isabela strávila už mnoho nocí představami, jaké by asi bylo stát se Arthurovou ženou. A stále se znovu v duchu ptala, zda on chová stejné city jako ona. Mezitím nabyla téměř jistoty, že Arthur potřebuje už jenom maličký pošťouchnutí správným směrem. Dosud s ní sice často flirtoval, ale nikdy jednoznačně nedal najevo, že by byla jedinou mladou dámou, o níž se zajímá. Při slavnostech a večírcích s ní rád žertoval a smál se, ale věnoval se i dalším přítomným kandidátkám k sňatku. Mladých dam bylo bohužel mnohem víc než vhodných mladých mužů.

Jedna z mladých dam, s nimiž příležitostně rád rozmlouval, byla také Margareta, což Isabela vnímala od Arthura jako milý projev. Koneckonců její nenápadná a stydlivá kamarádka nevzbuzovala příliš velký zájem u mladých mužů, kteří byli příhodnými kandidáty na ženění. O to laskavější bylo, že se jí Arthur ujal. Isabela si myslela, že nyní již je pomalu na čase, aby jasně vyjádřil své úmysly a učinil jí nabídku k sňatku.

Na spontánní výlet do Bischofswerderu si Isabela oblékla svoje nejkrásnější letní šaty ze světlého šifónu s krátkými, našikmo střiženými rukávy a sníženým pasem. Výstřih byl zdobený světlemodrou stuhou, kterou se zároveň dala nastavovat šířka. Isabela si díky tomu mohla být jistá, že v žádném případě nebude vidět škaredá červená skvrna pod její klíční kostí. Pevně doufala, že při pohledu na ni bude Arthur myslet jen na jediné: *Přesně tak má vypadat budoucí paní na statku Willinghausen.*

„Já nic nepotřebuji,“ odpověděla poněkud opožděně na otázku svého otce. „Říkala jsem si, že tě doprovodím při vyřizování tvých záležitostí. Kam všude půjdeme?“

„Jak už jsem zmiňoval, musím objednat hnojivo a stavit se v obchodě s obilím. Navíc je třeba nechat ušít pytle na úrodu, ale to nespěchá.“ Konrád se zarazil a z boku pohlédl na svou nevlastní dceru. „Tyhle věci tě ale přece vůbec nezajímají.“

Zněl tak překvapeně, až se Isabela musela hlasitě zasmát. „Myslela jsem si, že by bylo milé tě někdy doprovodit. Koneckonců nemáš žádného syna, který by mohl jezdit s tebou.“

Měla trochu špatné svědomí, protože tohle nebyl ten pravý důvod, proč seděla v automobilu vedle něj. Zároveň ale ani nešlo o velkou lež. Byla s Konrádem ráda. Vždy jí pozorně naslouchal a na rozdíl od její matky ji neustále nekritizoval a neříkal jí, co má nebo nemá dělat.

Nějakou dobu vládlo ve voze, který projížděl s tichým vrčením po úzké silnici, mlčení.

„Jsi zamilovaná, že, mé dítě?“ pronesl najednou Konrád potichu. Tak potichu, že by Isabela mohla klidně předstírat, že jeho otázku přeslechla. Tedy v případě, že by se uměla lépe ovládat. Ale bohužel se při Konrádových slovech lehce zachvěla. Tušil snad, s jakými postranními úmysly ho doprovází?

Kousla se do spodního rtu. „Myslím, že ano,“ řekla nakonec váhavě a zírala na lesknoucí se černý kryt chladiče před sebou.

„Arthur von Willinghausen,“ poznamenal Konrád. „Tvoje matka mi říkala, že váš zájem je vzájemný. Je to pohledný mladý muž a navíc velmi milý.“

Isabela se rozpačitě zachichotala. „A nejenom to. Je nejžádanější partií široko daleko. Mladých mužů ze zámožných rodin, navíc s hraběcím titulem, tady v Západním Prusku není právě mnoho.“

Když se z boku podívala na Konráda, všimla si, jak svrátil čelo.

„Ale doufám, že si svého budoucího manžela nevybíráš jen podle majetku a společenského postavení?“

„Samozřejmě, že ne.“ Aniž by chtěla, opět se jí z úst vydralo to podivné zahihňání. „Sám jsi přece říkal, že je hezký.“

„V manželství je hodně důležité, aby si oba partneři vycházeli navzájem vstríc. Aby k sobě byli upřímní a samozřejmě aby se milovali z celého srdce.“ Konrád řídil vůz do zatáčky a soustředěně se díval na cestu. Jeho slova zněla vážně, ale zároveň i trochu smutně.

„Aha,“ pronesla Isabela a nevěděla, co odpovědět. Toto téma jí bylo poněkud trapné a nechápala, proč se Konrád do této záležitosti vměšuje. Obvykle to byla její matka, s kým rozmlouvala o tom, který z okolních mladých mužů by přicházel v úvahu jako ženich. Z Arthura byly obě naprosto nadšené. Od chvíle, kdy o Isabelu projevil zájem a začal s ní flirtovat, radovala se její matka jako děvčátko.

„Když myslím na Arthura, šimrá mě v břiše, jako bych vypila příliš mnoho sektu,“ dodala Isabela, když pochopila, že její otčím očekává nějakou podrobnější odpověď.

Konrád přikývl a tím pro něj téma bylo vyřízené. Mezitím dorazili do Bischofswerderu a Konrád zaparkoval vůz blízko centra v ulici Graudenzer Strasse. Isabela otevřela dveře na straně spolujezdce, vyhoupla nohy z auta a – přistála svými světlými koženými botkami přímo v kaluži, která zůstala na chodníku po včerejším letním dešti. Rychle uskočila stranou, ale nohy v úplně nových hedvábných punčochách měla samozřejmě úplně mokré.

Isabela otočila hlavu, aby se podívala přes rameno za sebe, a s úlevou zjistila, že voda v kaluži je úplně čistá. Na botkách měla jenom navlhlý okraj a na punčochách nebylo znát nic.

Konrád, který si toho drobného maléru nevyšiml, obešel vůz a nabídl jí své rámě. „Takže se dnes mohu všude chlubit svou hezkou dcerou,“ prohlásil radostně.

„Jistě,“ odvětila Isabela stejně vesele a vykračovala si ulicí po jeho boku.

Bischofswerder měl sice sotva dva tisíce obyvatel, ale při každé návštěvě městečka byla Isabela okouzlená mnoha působivými budovami. Do hotelu *Evropa* a do *Německého domu* zašla už s matkou

několikrát na oběd nebo na čaj. Společně s rodiči také navštívila akce pořádané v městském společenském domě.

Velkostatkáři a sedláci přicházeli do Bischofswerderu kvůli obchodům a jednáním s parní mlékárnou. Navíc zde stály továrny na výrobu strojů a látek a několik obchodů se zemědělskými potřebami.

Do Bischofswerderu se také z okolních statků a dvorů pravidelně dováželo mléko a převážná část úrody obilí. Zde se suroviny dále zpracovávaly, vážily a balily. Výrobky úrodného západopruského kraje pak z nádraží putovaly do celé Německé říše. Kromě Bischofswerderu pochopitelně existovala další menší hospodářská centra, jako například Marienwerder nebo krajské město Rosenberg. I tam se Isabela několikrát podívala, ale nejraději měla Bischofswerder, který byl něco jako její domovské město.

„Potom tě vezmu do cukrárny na náměstí,“ slíbil Konrád a hrdě se na Isabelu usmál. „Co bys řekla na velký kus jahodového dortu se šlehačkou? Ten máš tak ráda.“

„Áno,“ odvětila protáhle. „Ale nechci, aby ses o mě zbytečně stal. Obvykle se přece scházíš se známými v *Královském dvoře* na sklenku vína a popovídání.“

„Ale bývají tam výhradně muži. Strašně by ses tam nudila a nebylo by to ani příliš vhodné, abych tě tam bral. Pro tentokrát mohu to setkání klidně oželet.“

„Pak bych ale měla výčitky svědomí,“ trvala na svém Isabela. „Budu sedět úplně potichoučku v rohu a popíjet čaj. Vůbec nikdo si mě nevšimne, uvidíš.“

Konrád se pobaveně zasmál, ale už nic neřekl.

Samozřejmě dobře věděl, že Isabela nepatří k mladým dámám, které by se daly přehlédnout. A přesně na to sázela. Arthur si jí měl všimnout, promluvit s ní, zasmát se a zaflirtovat. Až do plesu na statku Falkensee ji neměl pustit z hlavy, aby jí pak učinil vytouženou nabídku k sňatku.

Isabela a její otec kráčeli vedle sebe nějakou dobu mlčky. Pak Konrád zamýšleně pronesl: „Někdy se ptám, co by se stalo, kdyby

hlasování v roce 1920 dopadlo jinak. Jestli by to tady fungovalo a vypadalo stejně jako teď.“

„Máš na mysli, když se v našem kraji hlasovalo o tom, zda chceme dál patřit k Německu, nebo raději k Polsku?“ Isabela si matně vzpomínala na rozruch po prohrané válce, kdy se mělo obyvatelstvo v okrese Marienwerder, ke kterému patřil jak Bischofswerder, tak statek Falkensee, rozhodnout pro jeden ze dvou států.

Svraštila čelo. „Kdyby hlasování dopadlo jinak, byli bychom dnes Poláci? Jako muž tety Charlotty?“

„Ne úplně. Dál bychom byli Němci, ale statek Falkensee by ležel v Polsku.“

Isabela se zastavila uprostřed chodníku. „To by bylo zvláštní. Jsme přece Západní Prusové. Odjakživa.“

„V našich srdcích bychom docela jistě byli dál Západní Prusové. Stejně jako strýc Karol vždycky byl Polák, i když neexistoval svobodný stát Polsko.“

„To je zvláštní pomyšlení.“ Isabela se znovu dala do pohybu. Na okamžik měla pocit, jako by nemohla věřit půdě pod nohama. Zjevně to nebylo vůbec samozřejmé, že byla Západní Pruska a žila v Západním Prusku. „To hlasování – byl jeho výsledek těsný? Byla jsem ještě skoro dítě a už si to přesně nepamatuji.“

„Ne, nebyl vůbec těsný,“ pronesl Konrád rozhodným hlasem.

Isabele připadala země pod nohama náhle zase pevnější.

„Devadesát sedm procent oprávněných hlasů se vyslovilo pro příslušnost Západního Pruska k Východnímu Prusku a tím k Německé říši,“ vysvětloval Konrád slavnostně.

S úlevou si oddechla. „To opravdu není těsné. Ne, že bych měla něco proti Polákům. Strýc Karol je velmi milý člověk. Ale jednou provždy jsme Západní Prusové, že ano?“ Přitiskla se k otci.

„Ano, to jsme. Ale protože jsme prohráli válku, mohlo se nám snadno přihodit, že bychom najednou žili v Polsku. Pokud by nás tu tedy Poláci nechali dál žít. Před válkou se německá vláda k Polákům nechovala zrovna příliš přátelsky. Zakazovala jim učit své děti ve

školách polsky. A nějakou dobu ani nesměli stavět domy na německém území, i když tady vlastnili polnosti a tato země jim původně patřila. Tvůj strýc Karol by o tom mohl dlouho vyprávět. Prvních třicet let života byl mužem bez vlasti.“

„Tak to je určitě rád, že teď zase skutečnou vlast má,“ usoudila spokojeně Isabela. Nedokázala si představit, že by sama neměla domov. Odjakživa pro ni bylo samozřejmé, že má místo, kam patří. A nejen to: Statek Falkensee byl majetkem její rodiny. Pole a malý les, jezero, hospodářské budovy, park a pochopitelně panský dům – to vše ji obklopovalo od narození jako bezpečný přístav.

I když doufala, že se brzy stane paní na jiném statku, mělo Falkensee zůstat i nadále místem, na které se kdykoli může vrátit, když bude mít trápení a bude se chtít ukrýt před světem. Bezpečným přístavem, kdyby se všechno ostatní zhroutilo. A protože si toho byla vědoma, mohla se s klidem přestěhovat do jiného domu.

Mezitím došli Isabela a její otec k tržnici. Zde nenakupovaly jen měšťanky z Bischofswerderu, ale také kuchařky a pomocnice z kuchyní okolních statků. U mnoha stánků nabízeli své výrobky sedláci a také obchodníci z okolí. Mnozí z nich měli na malých kárkách vystaveno jen trochu zeleniny – tři čtyři svazky mrkve a několik kusů kvěťáku. Jeden postarší muž čekal na své zákazníky před krabicí raných brambor. Utrápeně vyhlížející žena nabízela papírové kornouty s třešněmi a prvním rybízem. Na velkých prodejních stolech mezi nimi se pod pestře pruhovanými markýzami tyčily hromady nejrůznějších druhů ovoce a zeleniny. Sem tam se daly koupit i hrnce, paštika v plechovkách nebo hrubě tkaná látka.

Isabela se zastavila vedle ženy s třešněmi, sáhla po jednom kornoutu a podívala se tázavě na Konráda. Ten vytáhl peněženku a ovoce zaplatil. Prodávající zastřeným hlasem poděkovala a při úsměvu odhalila velkou mezeru mezi zuby. Teprve nyní si Isabela všimla malého děcka, které se krčilo u jejích nohou a špinavými prstíky se pevně drželo máminy sukně. Stejně jako její matka měla i holčička

na sobě rozedrané oblečení. Se strachem v široce otevřených očích zíralo děvčátko na Isabelu.

Inflace, kterou se povedlo zastavit teprve měnovou reformou v loňském roce, těžce zasáhla chudé i bohaté. Většina zemědělců však měla i po tom, co přešly těžké časy, svoji půdu, budovy a zvířata. Mohli sebe a zvířata uživit z vlastních výnosů. Kdo sám pěstoval pšenici, mohl nakonec napéct tolik chleba, kolik potřeboval, aby zahnal hlad.

Dělníci a nádeníci však měli potíže uživit sebe a svoje rodiny už předtím. V hrozných dobách inflace, kdy stál jeden bochník chleba až sto pět miliard marek, museli vyměnit všechno, co mohli alespoň trochu postrádat. Peníze nikdo nechtěl, protože neměly žádnou hodnotu a hodily se akorát tak na podpal. A tak se chudí lidé vzdali doslova i poslední košile, když už předtím vyměnili za něco k jídlu ubrusy, povlečení nebo i stříbrný řetízek, který dostali ke konfirmaci, a často i snubní prsten. S malým finančním obnosem, jenž byl při měnové reformě vyplácen na hlavu, nemohli lidé, kteří neměli jinak vůbec nic, financovat žádný nový začátek. Žena s třeshněmi si zjevně stále ještě nemohla dovolit koupit sobě a své dcerce nové šaty. Svě lepší oblečení, pokud předtím vůbec nějaké měla, musela v době inflace nejspíš vyměnit za kousek chleba pro dítě.

Isabela odhodlaně vyňala z kabelky malou koženou peněženku. Od rodičů dostávala měsíčně velkorysou částku na šátky, pásky, boty, knihy a další drobnosti, které by se jí zalíbily. Oděvy a švadlenu platila její matka.

Isabela vylovila z peněženky několik mincí a teď je zkoumala na dlani. Jedna z nich byla jednomarkovka a druhá dvoumarkovka. Uložila si do kabelky peněženku pro případ, že by ve městě viděla něco pěkného, co by si chtěla koupit. Protože se měsíc chýlil ke konci, už jí moc peněz nezbyvalo. Přesto té chudé ženě dala všechno, co jí zůstalo.

„Kupte své dcerce něco pěkného,“ zamumlala rozpačitě, protože se v tom okamžiku styděla, že se jí daří tak dobře. I když darovala

všechny své zbylé peníze, stejně dostane, co chce, protože to pak za ni zaplatí její otec.

Když Isabela prodejce sypala mince do rukou, žena celá zčervenala. Isabela nevěděla, jestli je to radostí nebo studem, že musí přijímat almužnu.

„Za to si můžete koupit všechny moje třešně,“ zamumlala žena a podívala se na mince ve své dlani.

„Tolik třešní bych nesnědla,“ zasmála se Isabela, zavěsila se zase do Konráda a táhla ho s sebou.

„Děkuji. Mnohokrát děkuji,“ volala za nimi žena.

„Máš dobré srdce,“ řekl Konrád tiše. „Dal jsem jí už tak mnohem víc, než za kornout třešní požadovala.“

„Bylo mi líto toho dítěte,“ odvětila Isabela.

„Když si budeš chtít později něco koupit, dám ti peníze,“ přerušil Konrád její myšlenky.

„Nic nepotřebuji.“ Isabela klouzala pátravým pohledem po rušném tržišti. V tom zmatku kolem bude hodně těžké Arthura zahlédnout. Jestli ho potká, jak doufala, tak spíš tam, kde bude nějaké záležitosti vyřizovat i její otec. Nebo nakonec při setkání pánů v *Královském dvoře*.

Při té myšlence pocítila mravenčení v břiše. Ostatní dívky hovořily o třepetání motýlích křídel, ale u Isabely to nebyl tak jemný pocit. U ní šlo spíš o celý roj bzučících čmeláků.

„Nejdřív tedy zajdeme do obchodu s obilím,“ rozhodl Konrád. „Sice už jsem téměř dohodnutý, ale ještě musím s panem Kirchnerem domluvit nějaké podrobnosti. Příští týden pak pověřím našeho notáře, aby sepsal smlouvu na prodej letošní úrody pšenice. Sníží se tím obchodní riziko a mně to dopřeje klidnější spánek. Zdá se, že Kirchner letos očekává dobrou sklizeň a doufá, že z obchodu bude mít patřičný výnos. Pomůžeme si tak oba dva.“

Bok po boku se blížili k budově s nápisem *Obchod s obilím Julius Kirchner*. „Julius Kirchner loni koupil prostory pro obchod s obilím od starého Bunthoffa,“ vysvětloval Konrád. „Než jsem ho poznal,

dělal jsem si starosti, jestli tak mladému muži nechybí zkušenosti. Je však naprosto odborně zdatný a jistý v tom, co dělá. Je skoro příjemnější obchodovat s ním než se starým Bunthoffem. A Kirchner si tuto svou výhodu zcela uvědomuje. Ale dokud drží slovo, plní dohody a při vyjednávání nepoužívá žádné finty, je vše v naprostém pořádku.“

„Julius Kirchner pochází z Bischofswerderu?“ Zvědavě zjišťovala Isabela.

„Narodil se a vyrůstal v Marienwerderu. Po smrtelné nehodě jeho rodičů si Kirchner mohl zařídit pohodlný život z malého majetku, který mu rodiče odkázali. Nebylo to příliš, ale rodině to zajišťovalo skromné příjmy. Přesto dal přednost tomu, koupit za ty peníze obchod s obilím. Tak žije ze své práce, a když bude dobře hospodařit, zděděný majetek časem rozmnoží. Řekl bych, že je to chvályhodný přístup.“

Isabela přikývla, i když úplně nechápala, co je tak chvályhodného na tom, vést obchod s obilím.

Vstoupili do prostor obchodu, kde je rázem praštila do nosu typická vůně zralého obilí. Isabela s tou vůní vyrostla. V období sklizně válo za teplých, slunečných dní aroma klasů otevřenými dveřmi stodol do celého dvora. Pro Isabelu to byla vůně končícího léta. Ještě když byla úplně malá holčička, vysvětlil jí Konrád, že obilí je jako zlato, zlato ze statku Falkensee. Kromě chovu koní žili z toho, že prodávali pšenici.

Isabela nasála do plic důvěrně známou vůni. Velké prostory v přední části obchodu s obilím byly teplé a plné světla. Za vstupem stál pult a několik židlí se sedadly potaženými kůží.

„Krásný den, panstvo!“ Zpoza nízké oddělovací zástěny se vynořil malý mužíček v šedé zástěře a jako nějaký jezevec vklouzl za pult, odkud se dotazoval na přání zákazníků.

Isabela na mužíčka udiveně zírala. Byl tohle snad ten mladý obchodník s obilím, o kterém se její otec tak pochvalně zmiňoval? Jako úspěšný obchodník ani trochu nevypadal.

„Rád bych hovořil s panem Kirchnerem osobně,“ řekl přívětivě Konrád. „Jde o prodej naší pšenice.“

„Samozřejmě. Hned vyřídím panu Kirchnerovi, že si s ním přejde mluvit pan Konrád von Sandtberg.“ Drobný mužik zmizel stejně rychle, jako se objevil.

„Kirchnerův pomocník,“ prohlásil Konrád tlumeným hlasem. „Velmi snaživý, ale sám nesmí rozhodovat téměř nic. Kirchner patří k těm obchodníkům, kteří mají nejraději všechno sami pod kontrolou.“

Isabela přešlápla z nohy na nohu. Nohy ji bolely už teď, což nebylo způsobené ani tak chůzí po městě, jako spíš tím, že její obuv sice vypadala elegantně, zato nebyla nijak pohodlná.

„Pane von Sandtbergu! Co pro vás mohu udělat?“

Mladý muž ve světlém letním obleku, který k nim právě přicházel, měl hluboký, příjemný a zvučný hlas. Převyšoval Isabelu téměř o dvě hlavy, a to nebyla zdaleka tak drobná jako její křehká matka. Hladké, do patky sčesané vlasy pana Kirchnera zářily zlatohnědě jako zralé žito za velmi suchého léta. Měl štíhlou, ale přesto silnou a vypracovanou postavu.

„Jak vidím, máte dnes půvabný doprovod.“ Mladý obchodník stáhl ústa k úsměvu, který doprovodil sotva viditelným mrknutím.

Isabela zvedla obočí, koneckonců mrkat na cizí mladé dámy se nehodilo. Přesto se přistihla, že úsměv obchodníka opětuje.

„To je pan Julius Kirchner. A to je má dcera, Isabela von Bargelow,“ představil je Konrád. Přitom jako obvykle vynechal vysvětlení, proč má Isabela jiné příjmení než on. Byla jeho dcera a s tou informací si musel druhý člověk vystačit.

„Velmi mě těší, slečno von Bargelow.“ Obchodník s obilím naznačil poklonu. Přitom ji pozorně sledoval, a přestože neměla co skrývat, jeho pohled ji znejišťoval. Neměl právo na ni takto hledět.

Chtěla mu odpovědět rozzlobeným pohledem, ale pak si vzpomněla, co jí vštěpovala matka už jako malé holčičce: „Dáma dosáhne mnohem víc šarmantním úsměvem než rozezlenými pohledy a ostrými slůvky.“

I když si už dávno nebrala k srdci všechny rady své matky, tato se ukázala jako vysoce účinná. Proto tedy roztáhla ústa k úsměvu, ladně naklonila hlavu, zamrkala dlouhými řasami a vydechla: „Těší mě, pane Kirchnere. Je to tady velmi zajímavé.“

„Skutečně?“ Obchodník překvapeně přimhouřil oči.

Isabela svůj úsměv ještě více rozšířila. Tento muž byl výzvou pro její ctižádost. Bylo by přece směšné, kdyby ho nepohnula k tomu, aby projevil z její návštěvy v zaprášeném obchodě dostatečné nadšení.

„Co pro vás mohu udělat?“ Julius Kirchner se obrátil zas na Konráda.

2. kapitola

Isabela

*Obchod s obilím Julius Kirchner, Bischofswerder, Západní Prusko,
červen 1924*

Zatímco Konrád s Kirchnerem zasvěceně diskutovali o nadcházející sklizni, stála Isabela znuděně vedle nich a přemítala, jak dlouho se vlastně dá hovořit o obilí. Kromě toho byla docela mrzutá, že ji Kirchner tak ignoroval. Z nějakého důvodu se domnívala, že tak mladý obchodník musí být vyveden z míry, když se do jeho obchodu zatoulá krásná mladá dáma. Navíc když si zmiňovaná dáma právě dnes dala tolik záležet na svém zevnějšku. Mohl jí alespoň nabídnout židli a něco k pití.

Jak Isabela hledala nějaké zabavení a rozhlížela se kolem, postřehla na pultu hromádku potištěných letáček. Zvědavě přistoupila blíž a přelétla očima text na horním listu papíru.

Dne 26. června ve 20:00 se dle dřívějšího zvyku koná v salónku hostince U Biedermannů politické shromáždění. Bude se diskutovat o tom, jak obhajovat Adolfa Hitlera odsouzeného k zatčení. Dostavte se v hojném počtu! Německo potřebuje novou, silnou vládu, a když ne dnes nebo zítra, tak pozítří určitě!

Isabela ohrnula nos. Její otcím u večere několikrát utrousil hanlivou poznámku na Hitlerovu adresu. Co by řekl na to, že Julius Kirchner ve svém obchodě s obilím vystavuje takové letáčky? Půjde snad obchodník na to shromáždění? Nedokázala si představit, že by chtěl tento klidný, sebejistý muž mít něco společného s Hitlerem,

kterého sama jednou viděla v týdeníku. Ukazovali tam shromáždění, na kterém Adolf Hitler cosi skřípavým hlasem vykřikoval. Byl to malý, spíš nepohledný muž, úplně jiný než Julius Kirchner. Kirchner měl určitě jiné zájmy než obhajovat Hitlera, který byl ještě ke všemu zatčen kvůli puči.

„Pak tedy zařídím, aby vám můj notář doručil smlouvu. A když už jsem tady... Rád bych koupil ještě nějaké speciální krmivo pro koně,“ řekl právě Konrád. „Naše zásoba ova do další sklizně nevystačí.“

„Vzadu ve skladu mám zlatý i černý oves, oba čištěné a tím pádem vhodné i pro citlivé koně.“

Pro pána krále. Isabela potlačila povzdech. Ten muž horoval o nudných obilných zrnech, jako by šlo o jeho milenkou.

Ponoření do hovoru se oba muži dali do pohybu a přecházeli teď do zadní části prostorného obchodu. Isabela byla nucena je následovat. Neměla chuť zůstat stát sama a zapomenutá v přijímací části.

Již po několika málo krocích zjistila, že její botky, stále ještě navlhle od nemilého setkání s kaluží, přitahují prach z dřevěné podlahy jako magnet. Jemná kůže byla během chvíličky šedá a matná. Nezbyvalo jí než doufat, že Arthur von Willinghausen nemá, stejně jako většina mužů, smysl pro detail. Pokud tedy vůbec někdy vyjde z tohoto zaprášeného obchodu s obilím a skutečně se s ním setká.

„Omlouvám se, že je tady dnes tolik špíny,“ vytrhl ji z myšlenek Julius Kirchner. Postřehl její zoufalý pohled na střevíčky? Pak jí ale věnoval více pozornosti, než na sobě dal znát.

„Je tu skutečně trochu prašno,“ řekla s klidným výrazem ve tváři.

„Odvažovali jsme obilí pro větší dodávku a Emil ještě nestihl zamést. To je pro vás zajisté nepříjemné, slečno von Bargelow. Mohu se za tu nepříjemnost jediné omluvit. Pokud chcete, zavolám ho a hned to napraví.“

Najednou byl tak pozorný a zdvořilý? To se jí zamlouvalo.

„Ale to nijak nevádí.“ Odměnila ho zářivým úsměvem. „Doprovázím svého otce ze zájmu o jeho práci. A v obchodě s obilím se prostě praší. Bohužel jsem si to při volbě své garderoby neuvědomila.“

Kirchner se zasmál. „To je sice nemilé, ale jsem za ten omyl rád, protože jinak bych byl ochuzen o tak krásný pohled.“

Isabela sklopila hlavu s tichým díkem za kompliment. Konrád vedle ní si odkašlal. „Mohl byste mi ukázat ten oves, pane Kirchnere?“

Zatímco se oba muži skláněli nad otevřeným pytlek a prohrabávali zrno, pohlédla Isabela úzkým bočním okénkem ven na ulici. Přes ulici právě přecházel nějaký muž směrem k obchodu s obilím. Nejdříve ji zaujal jeho výjimečně dobře padnoucí oblek. Potom ten člověk vystoupil ze stínu a ona pod okrajem klobouku poznala jeho tvář.

Přestože doufala, že Arthura potká, překvapeně zalapala po dechu. Srdeční tep se jí zrychlil a Isabela přemýšlela, co udělá, až Arthur vstoupí do skladovacích prostor a bude hledat majitele. Nervózně si upravila šaty a uhladila vlasy.

Tiše si odkašlala, aby měla jasnější hlas, až bude Arthura zdravít. Julius Kirchner zřejmě její odkašlání zaslechl, protože k ní otočil. „Přejete si sklenku vody, slečno von Bargelow? Ten prašný vzduch může škrábat v krku, když na něj člověk není zvyklý.“

Už už chtěla odmítnout, když vtom koutkem oka zahlédla stín v úzkém průchodu. A najednou ji napadlo, že by nemuselo být na škodu trochu vzbudit Arthurovu žárlivost.

„To by od vás bylo velice milé,“ obrátila se se zářivým úsměvem na Kirchnera. „Je sice mooc zajímavé vidět váš obchod a všechny ty druhy obilí, ale máte pravdu – ten vzduch mě škrábe v krku.“

Dotkla se rukávu obchodníka a přitom vzhlédla k němu, aby se mu podívala do očí. V tom okamžiku zasvítíl šikmo oknem sluneční paprsek a ona se zachvěla, protože v mlhavě šedé duhovce jeho očí spatřila zelený záblesk.

„Kde vězí Emil? Měl by hned...“ Kirchner se pátravě rozhlížel.

„Donesu vám sklenku vody sám,“ rozhodl se v tu ránu. „Omluvíte mě prosím na okamžik, pane von Sandtbergu?“

Konrád přikývl. „Jistě. Mnohokrát děkuji, že mé dceři obstaráte něco k pití.“

„Mohu donést něco i vám?“ zdvořile se vyptával Kirchner.

Isabela byla jeho vstřícností překvapená. Ze začátku nepůsobil tak vycpaně.

Konrád odmítl a obchodník s obilím se chtěl vzdát.

„Nejlepší bude, když rovnou půjdu s vámi.“ Isabela znovu zakašlala, aby zdůraznila neodkladnost své záležitosti.

To se stalo právě ve chvíli, kdy k malé skupince přistoupil Arthur s kloboukem v ruce.

„Ó,“ podivila se Isabela a vytřeštila oči, jako by byla překvapená. „Dobrý den, pane von Willinghausen. Jaká náhoda! Nepočítala bych s tím, že vás tady v Bischofswerderu potkám.“

„Jsem zde každý čtvrtek. Stejně jako váš pan otec. Vás bych však v obchodě s obilím nečekal, slečno von Bargelow.“ Arthur si uhladil vlasy, jako by se chtěl ujistit, že vypadá upraveně.

„Mé zájmy jsou různorodé.“ Opětovala Isabela jeho úsměv jen zdrženlivě, zatímco přijala rámě Juliuse Kirchnera. „Byl byste tak laskav, pane Kirchnere?“

Koutkem oka spokojeně postřehla Arthurův překvapený výraz. Přitiskla se ke Kirchnerovi ještě trochu víc a zdola na něj pohlédla. Sice si jejího pohledu nevšiml, ale to nebylo podstatné. Šlo hlavně o to, jak ta scéna zapůsobila na Arthura.

„Posečkáte prosím okamžik, pane von Willinghausen? Hned budeme zpět.“ Kirchner vykročil tak rychle, že by Isabela zavrávala, kdyby se ho už předtím nedržela.

„Máte tady nějakou kuchyni nebo společenskou místnost?“ zjišťovala Isabela u svého doprovodu veselým tónem.

„No, kuchyni se to úplně nazvat nedá. Je to malá místnost, ve které občas něco malého sníme nebo se tam napijeme. Obávám se, že na dámskou návštěvu nejsme připraveni. Sklenku vody vám ale nabídnout mohu.“

Bok po boku prošli úzkou chodbou a zadní částí prostor, v nichž se až do stropu tyčily pytle s obilím. Rovnoběžně se zdí tu stála do výšky postavy zeď z beden.

Isabela se zvědavě otočila. „Co to všechno je?“

„Obilí,“ vysvětlil Kirchner pobaveně. „Jsem obchodník s obilím.“
Obrátila oči v sloup. „To vím. Ale je ho tolik?“

„Toto obilí je již připraveno k odvozu. Tento rok se většina ozimů sklízela už v červnu. Počasí bylo příznivé.“

„Vím,“ zopakovala Isabela a pomyslela si, že Kirchnerovým obchodům se zřejmě daří, když nakupuje a prodává takové množství obilí.

„Navíc jsem dovezl třtinový cukr ze zámoří. Jen na zkoušku. Mohl by to být zajímavý zdroj příjmů.“ Kirchner ukázal na bedny, kolem nichž procházeli.

Třtinový cukr. To už znělo lákavěji. Isabela milovala sladkosti. „Chutná jinak než náš cukr z řepy?“ vyzvíдалa.

„Chcete ho zkusit? Vzadu jsem odebral trochu k ochutnání, takže...“

Kirchner větu nedokončil, protože Isabela vykřikla, vytrhla se mu a uskočila stranou. S chvějícíma se rukama se snažila vpředu na těle udržet látku svých šatů. Horní díl oděvu měla až do pasu roztržený. Jemná látka šatů se totiž zachytila o okraj jedné z beden a dlouhá tříska hedvábí rozřízla. Horní část Isabelina těla nyní zakrýval jenom bílý korzet.

„Moc mě to mrzí.“ Kirchner ji ohromeně pozoroval. „Jak se to mohlo přihodit?“

„To jedna z těch beden,“ vysvětlovala tenkým hlasem. Tiskla si překřížené paže k hrudníku, protože věděla, že její korzet je téměř průhledný.

Zvedl obočí a znovu ji pozoroval způsobem, který ji od začátku znepokojoval. Jako by byla nějaké exotické zvířátko v zoologické zahradě. Druh před vyhynutím. Možná to bylo způsobeno tím, že se zřídka stýkal s mladými dámami z lepší společnosti.

„Následujte mě,“ poručil jí nakonec. „Dám vám něco na převléknutí. A samozřejmě i slíbenou sklenku vody.“

Isabela ho mlčky následovala. Něco na převléknutí znělo dobře, dokud jí v malé komoře, která sloužila během přestávek jako

místnost k odpočinku, nepodal šedou zástěru. Přesně takovou, jakou nosil jeho pomocník Emil.

„Omlouvám se,“ pronesl zkroušeně, když postřehl její zklamany pohled. „Nic jiného vám bohužel nabídnout nemohu.“

Přitiskla si paže k hrudníku ještě pevněji a nešťastně se dívala na pytlovitý kus oděvu.

Julius mlčky pověsil zástěru zpátky na háček, pak svlékl své světlé sako a podal jí ho. Opět váhala.

„Ani to není lepší?“ Teď už vypadal skoro zoufale.

Najednou se Isabele sevřelo hrdlo. Tohle byla noční můra. Stála polonahá s cizím mužem v zadní místnosti obchodu s obilím, šaty měla úplně roztrhané a netušila, jak se kdy dostane z této budovy pryč, aniž by byla vystavena veřejnému posměchu.

„Dejte mi prosím to sako a otočte se.“ Bylo jí do pláče a ze všech sil se snažila zachovat klid.

Kirchner otočil hlavu a podal jí své světlé sako, které si vzala a rychle navlékla. Bylo jí příliš volné, rukávy jí sahaly až po špičky prstů.

Spěšně zapínala knoflíky. Když její pohled náhodou padl do zrcadla na zdi, rychle se s odporem odvrátila. Její báječný plán ukázat Arthurovi před plesem ještě jednou, jak je přitažlivá, tímto naprosto zkrachoval. V žádnému případě mu v tomto obleku nesmí přijít na oči.

Když chvějícími se prsty urovnávala sako, stoupla jí do nosu vůně tabáku a jádrového mýdla. Velmi mužská vůně. Na okamžik polekaně zadržela dech, potom však rezignovaně dýchala dál, protože tomu stejně dál nemohla zabránit. Julius Kirchner mezitím opodál připravil karafu s vodou. Na stole stálo nachystáno i občerstvení, které údajně tak nutně potřebovala. Spěšně sáhla po sklence, vypila polovinu vody a klesla na jednu ze židlí u stolu.

„Počkám tady,“ prohlásila.

„Na co?“ Zeptal se Kirchner zmateně.

„Na to, až Arthur... pan von Willinghausen opustí váš obchod. A až odejde, sdělte prosím mému otci, že musí dojít pro automobil. V tomto obleku mohu stěží projít Bischofswerderem k místu, kde parkujeme.“

„A... pane Kirchnere.“

Obchodník s obilím již stál ve dveřích, když ho znovu oslovila.

„Ano?“ Otočil se.

„Prosím, neříkejte o tom panu von Willinghausen ani nikomu dalšímu kromě mého otce,“ ukázala na sako, které na ní viselo jak na strašákovi v poli.

„Ó.“ Svrástil čelo a překvapeně na ni nějakou dobu zíral. „Pochopitelně. Budu mlčet jako hrob. Můžete se na mě spolehnout.“

Než mohla říct cokoli dalšího, zavřel za sebou dveře a Isabela se v duchu sama sebe ptala, zda mu může věřit.

3. kapitola

Linda
Statek Falkensee, Západní Prusko,
červen 1924

Linda si srovnala na ramínku vínové šaty a pověsila je do úzké skříně, která se v malé mansardě nacházela mezi zkosenou střechou a dveřmi. Slečna Bruhnsová, hospodyně, jí ubytování předtím ukázala. Přitom starší dáma neopomenula zdůraznit, že dnes obývá každá služebná svůj vlastní pokoj.

„Dřív bydlely v jedné mansardě vždy dvě ženy,“ prohlašovala. „Ale časy se změnily. Celkově je zde méně personálu a mnozí nyní raději bydlí ve vsi nebo ještě dál.“

Linda si odpustila poznámku, že ani ona zde v zásadě není tak úplně dobrovolně. Mohla bydlet u své matky ve vsi. Na spaní by však musely spolu sdílet jednu komůrku. Její matka žila ve dvou malých místnostech v přístavku jejich bývalého domu. Malý rodinný statek pronajala, protože stárla a neměla už sílu obstarat vše sama. Takže toto bylo skutečně lepší řešení, i když komůrka nebyla nijak velká.

Než Linda zavřela dveře skříně, ještě jednou letmo pohládila rukávy svých nedělních šatů. Koupila si je v obchodním domě Sternfeld v Gdaňsku a dostala na ně zaměstnanecou slevu. Byly to šaty do velkoměsta, určené k procházkám po ulicích za letních večerů nebo k návštěvě kavárny. Zde na statku nebo v malé vsi je sotva bude moci nosit. Dokonce i na nedělní návštěvu kostela byly příliš elegantní.

Linda potlačila povzdech, pak přistoupila k okénku a pohlédla ven na dvůr hospodářství. Rozhodnutí vzdát se svého starého života jí téměř rvalo srdce. Nakonec jí ale nic jiného nezbylo.

Tiché zaklepání na dveře ji vytrhlo z myšlenek právě včas, než by se opět ponořila do zármutku.

„Ano?“ Otočila se.

Po stisknutí kliky strčila do pokoje hlavu žena s přísně sčesanými vlasy, v šedých šatech a s bílou zástěrou sahající téměř po kotníky.

„Za deset minut bude večere v jídelně pro personál. Chcete také přijít dolů? Nebo ještě nemáte vybaleno?“ Pohledem zvědavě sklouzla na kufr na posteli, ve kterém dosud ležela trocha spodního prádla.

„To mohu dodělat později.“ Při odchodu Linda zaklapla víko kufru a vyšla za tělnatou ženou na chodbu, kde svítilo jenom chabé světlo nástěnné lampy.

„Děkuji, že jste mi to přišla říct. Já jsem Linda.“ Podala ženě ruku. Stisk její nové kolegyně byl tak pevný, až se Linda musela ovládat, aby bolestí nestáhla obličej.

„Já jsem Gréta. A klidně mi tykej. Jsem tady na Falkensee pomocnicí v kuchyni. Tedy už jsem tu dlouho, ale teď...“ Zarazila se a s nespokojeným výrazem zavrtěla hlavou.

„Máš v plánu odstěhovat se do města?“ Dívala se na ni Linda z boku zvědavě, když společně kráčely k úzkému schodišti pro služebnictvo.

„Proboha, ne. To určitě ne!“ Tentokrát zavrtěla hlavou velmi energicky. „Ve velkém městě bych byla úplně ztracená. Slečna Bruhnsová nám říkala, že ty jsi přišla z Gdaňsku.“

„Ano.“ Linda potlačila roztoužený povzdech. „Vrátila jsem se kvůli matce. Žije tady ve vsi a už téměř nevidí. Šedý zákal. Proto už nemůže být sama. Snažila jsem se ji přemluvit, aby se přestěhovala za mnou do Gdaňsku, ale nechtěla. Z města má strach. Možná by to beztak bylo těžké. Musela by celý den sedět sama v bytě, zatímco bych já byla v obchodním domě. Pracovala jsem jako prodavačka. Ve Sternfeldu.“

„Ve Sternfeldu,“ opakovala Gréta bezradně. Zřejmě o tomto velkém obchodním domě nikdy neslyšela. „V Gdaňsku je krásně, že? Kdybych byla mladá a dotáhla to až tam, myslím, že bych se nevracela. Tady na statku Falkensee to mám ráda, ale Gdaňsk, to je něco jiného. A navíc pracovat ve velkém obchodě...“

Těsně nad schodištěm se Gréta zastavila a zahleděla se chvíli před sebe, jako by viděla obrazy života, který jí měl navždy zůstat nedostupný.

„No, někdy to bývalo také náročné. Zákaznice jsou někdy strašně nepříjemné.“ I když se Lindě život v Gdaňsku líbil, nechtěla, aby si pomocnice v kuchyni myslela, že je to ráj na zemi. Její dny v obchodním domě se skutečně často skládaly z unavených nohou, bolestí hlavy a potlačovaného hněvu, protože zámožné zákaznice se k ní nezřídka chovaly pohrdavě. Přesto svou práci prodavačky již nyní postrádala a byla si jistá, že se jí uklízení panského domu a obsluhování panské rodiny rozhodně nebude zamlouvat víc.

„Měla jsi v Gdaňsku milého?“ zjišťovala Gréta zvědavě.

Tato otázka byla rozhodně nevhodná. Linda pokrčila rameny. Vzpomněla si na Alberta, ale nic neříkala. Stejně jako při loučení neříkal nic on, když se ho zeptala, jestli na ni bude čekat. Protože mu nedokázala říct, jak dlouho bude trvat, než si její matka zvykne na myšlenku života v Gdaňsku. Nebo než se najde jiné řešení.

„Vždyť ty ani nevíš, jestli se vůbec vrátíš,“ pronesl po delší odmlce, když už s jeho odpovědí nepočítala. „Jestli se bude i po roce tvoje matka bránit společnému stěhování do města, zůstaneš u ní. Je pro tebe důležitější než já.“

„To tedy není,“ zoufale protestovala Linda. „Ale je to má matka. Po otcově smrti se o mě starala sama. Na našem malém statečku se dřela, abych mohla dokončit školu. Ostatní děti musely během sklizně zůstat doma a pomáhat. Já jsem se mohla pořádně naučit číst, psát a počítat. A nikdy po mně nevyžadovala, abych převzala statek, protože věděla, že sním o jiném životě. Kdyby mě nepodporovala,

nikdy bych nezískala tady v Gdaňsku místo. Ale teď mě potřebuje a já ji nemůžu prostě nechat na holičkách.“

Před očima viděla jen jeho rozmazaný obraz, ale i tak věděla, že Albert se na ni dívá nechápavě.

Nerozuměl tomu, že by nikdy nemohla být šťastná, zatímco by její matka přežívala v maličkém bytě slepá a osamělá, odkázaná na pomoc sousedů.

Možná si myslel, že Linda své rozhodnutí přehodnotí, když jí oznámí, že na ni nebude čekat. Ona jej však nezměnila, i když to hodně bolelo.

Po tom loučení si stále znovu opakovala, že Albert pro ni nebyl ten pravý, když jejich lásku tak snadno zahodil. A to přesto, že na podzim plánovali svatbu. Ať si vezme jinou! Nepotřebuje muže, který ji nepodpoří.

„Takže měla,“ odušila Gréta spokojeně a pustila se pevnými kroky po schodech dolů před Lindou.

„Co tím myslíš?“ Zmateně ji následovala Linda.

„Milého. Poznala jsem to v tvém obličejí. Jsi do něj ještě pořád zamilovaná, nebo už jsi na něj zapoměla?“ Gréta přes rameno pokládala další dotěrné otázky. Zdálo se, že jí vůbec nevadilo mlčení, které dostala jako odpověď.

Linda pomalu scházela po dlouhém schodišti za neustále hovořící Grétou. V obchodním domě také měli schodiště pro zaměstnance, ale bylo širší a lépe osvětlené, neklikatilo se v úzkých zatáčkách. Když konečně došly do suterénu, kde byla kuchyně a jídelna pro personál, Lindě se už pořádně motala hlava.

„Konečně je tady! Bruhnsová mi říkala, že dnes přijedeš.“ Pod schodištěm na ni čekal Alex. Zнала ho už z dřívějšíka ze vsi. Byl to starší bratr její bývalé nejlepší kamarádky Elli, která se loni vdala a odstěhovala do Bischofswerderu.

Linda se přinutila k úsměvu a zastavila se, zatímco Gréta spěchala směrem do kuchyně, kde jí bylo třeba. Už jako dítě neměla Linda bratra své kamarádky příliš v oblibě. Byl to takový chvastoun.

Jako by byl bůh ví jak výjimečný, přitom byl úplně stejný jako všichni ostatní mladíci ze vsi. Až na to, že většina z nich dala přednost hledání práce ve městě, zatímco Alex raději pracoval jako sluha v panském domě. Což pochopitelně nebyla žádná hanba. Vždyť ona sama tady o práci požádala. Protože v okolí jiné zaměstnání nenašla, musela se z této možnosti dokonce radovat.

„Tak jakpak se ti líbí nový domov?“ zjišťoval Alex a přistoupil k ní až příliš blízko.

Linda, která cítila jeho dech na své tváři, se pokusila uhnout stranou, ale chodba byla moc úzká. „Hm,“ zamumlala jenom neurčitě jako odpověď na jeho otázku.

„Můžeš být ráda, že tě tady přijali. Vděčíš za to jedině mně.“ Alex ji pozoroval přimhouřenýma očima a tlumeným hlasem pokračoval: „Doporučil jsem tě a neřekl nic o tom, co se tenkrát stalo. Však víš, co myslím. To by tě v životě nezaměstnali.“

„Děkuji ti,“ řekla, aniž by se na něho podívala. Statek Falkense ležel přece jen blíž k domovu její matky než ostatní statky v okolí.

Kousek od otevřených dveří, jimiž do úzké chodby pronikala změť hlasů, se Alex zastavil a chytil ji za paži. „Očekával bych od tebe trochu vděčnosti.“

Odvrátila hlavu, protože se jí dělalo zle z jeho dechu, který páchl cibulí a játrovou paštikou. Mezi hlavními jidly si je Alex rád dopřával s chlebem.

„Vždyť jsem poděkovala,“ odpověděla příkře a šklubnutím se z jeho sevření vysvobodila.

„Ty jsi ale drzá potvora,“ volal za ní, když už téměř zmizela v jídelně pro personál.

Na jeho slova nijak nereagovala a přistoupila k velkému stolu. Většina míst již byla obsazena.

Gréta, která právě v tom okamžiku vyšla z kuchyně s velkým hrncem polévky, se ujala představování.

„To je Linda,“ houkla mezi služebnictvo. „Nová pokojská. Řekněte jí, jak se jmenujete!“

Gréta tady zřejmě měla důležité slovo, protože se skutečně postupně představili sluhové a služební i lidé ze stáje, kteří jedli v domě. Většina z nich rovnou řekla i to, kde přesně na statku pracuje.

Linda se usmívala a každého plaše pozdravila.

„Mě už znáš.“ Cukla sebou, když jí zezadu někdo položil ruku kolem ramen. Už zase Alex! Držel ji tak pevně, že by se od něj mohla osvobodit, jedině kdyby ho odstrčila silou. To jí však bylo před tolika cizími lidmi trapné.

„Ano, Alexi. Známe se už dlouho,“ řekla proto jen s nuceným úsměvem. „A doporučil jsi mě sem. Děkuji mnohokrát.“

„Rádo se stalo,“ odvětil vesele.

Znovu ucítila cibuli a udělalo se jí trochu zle.

„Slečna Bruhnsová tady není?“ Pátravým pohledem se rozhlédla po starší hospodyně, která jí zaměstnala.

„Nejspíš má migrénu,“ řekl mírným tónem Adam, který se představil jako „starý stájový mistr“. Už jen vsedě působil tak křehce, že se Linda ptala, jestli ještě vůbec zvládne nějakou práci. Bylo mu nejméně sedmdesát.

Několik služebných odpovědělo na jeho slova výbuchem smíchu, jako by utrpení hospodyně nebrali moc vážně.

„Většinou jí ve svém pokoji,“ poznamenala Gréta. „Už tu s námi asi dlouho nebude. Povídá se, že brzy půjde do důchodu a přestěhuje se ke své vdané sestře do Hamburku.“

„A kam si mám sednout?“ Linda předpokládala, že jí hospodyně přidělí místo u stolu.

„Můžeš sedět vedle mě,“ nabubřele navrhl Alex. Chtěl ji odtáhnout s sebou, ale Linda jeho slova ignorovala a spěchala na druhý konec stolu, kde si vyhlédla prázdnou židli.

„Je tady volno?“ zjišťovala u asi osmnáctileté Sabiny, která byla pokojská stejně jako ona, pokud si to z letmého představování správně zapamatovala.

Dívka nesměle přikývla a poposedla si trochu stranou, aby si Linda mohla sednout. Dřív, než mohla začít rozhovor s novou kolegyní,

vtrhla do místnosti tělnatá žena v bílé zástěře, která jí sahala téměř až na zem.

„Kdo ukradl ty klopsy?“ zakřičela do místnosti. „Ráda bych věděla, kdo to byl. Utrhnu mu hlavu!“

Linda se zmateně rozhlížela okolo stolu. Že by se zde skutečně kradlo jídlo z kuchyně? Ostatní služebnictvo zůstalo naprosto v klidu, jako by se to stávalo pořád.

„Kdo je to?“ zeptala se šeptem Sabiny.

„Emma Schubbeová, kuchařka,“ odpověděla stejně potichu.

Stará žena však měla nejspíš dobrý sluch. Upřela výhružný pohled na Lindu. „Ty tam! Tebe neznám. Že bys byla z těch, kdo se potají vplíží do kuchyně a berou věci?“

Linda se nadechla, aby rozhořčeně zaprotestovala, ale Gréta ji předběhla. Přistoupila k rozezlené kuchařce a v klidu ji vzala za paži.

„Klopsy se ohřívají v troubě,“ pronesla klidně. „Doneseme je potom. Až sníme polévku.“

„To není možné! Kdo je tam dal?“ Paní Schubbeová spěchala zpátky do kuchyně, nejspíš aby se přesvědčila, že Gréta říká pravdu.

Po jejím odchodu zavládlo na několik vteřin ticho.

„Je to s ní čím dál horší,“ řekla nakonec Gréta tlumeným hlasem a tvářila se ustaraně. „Opravdu se snažím jí pomoci, ale ona prostě všechno zapomíná. Dobře zvládá jen vaření. Recepty má pořád v hlavě, ale co kam položila, nebo co dělala před půl hodinou – to často zmizí. Pak se rozčiluje a dává mi to za vinu. Nebo někomu, kdo se údajně vplížil do kuchyně. Klopsy dala do trouby před deseti minutami sama.“

„Musí se to říct panstvu, aby ji propustilo.“ Alex se nijak nena-máhal mluvit potichu. „Řekl bych, že kuchařka, která už neví, kde nechala klopsy, nestojí za zlámaný groš.“

Na nějakou dobu opět zavládlo bezradné mlčení. Potom Adam pomalu zavrtěl hlavou. „Naše paní Schubbeová je tady na statku